משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך בחברה הערבית

המזכירות הפדגוגית
אגף א שפות

אגף א
חינוך על יסודי

עברית לחיים

הפיקוח על הוראת העברית בעל יסודי בחינוך הערבי

יחידת הוראה לכיתה ז' | עברית בחינוך הערבי

יחסי שכנות ושיתוף פעולה

הבנת הנשמע | הבנת הנקרא | ידע לשוני בהקשר | כתיבה | שיח ויישום

הכינה: נאדרה ח'טיב - מדריכה ארצית

ד"ר האני מוסא

מפמ"ר על הוראת העברית

בעל יסודי בחינוך הערבי

מדריך למורה

איך משתמשים ביחידה?

רצף הוראה מובנה שאפשר להעביר ב־6–8 שיעורים

1. מקנים שפה

אוצר מילים, משפטי מפתח ושיח קצר לפני הטקסט.

2. מתרגלים קליטה

שני קטעי שמע וטקסט קריאה מדורג.

3. מלמדים אסטרטגיה

המורה מדגים איך מאתרים, מסיקים ומנמקים.

4. עוברים לביצוע

משחקי תפקידים, פתרון בעיות ומשימות מחיי הבניין.

5. כותבים

כתיבה קצרה במבנה ברור ובשימוש במילות קישור.

6. בודקים מסוגלות

הערכה עצמית ומבחן לדוגמה בסוף היחידה.

עיקרון מנחה

בכל משימה שואלים: מה התלמיד/ה מסוגל/ת לעשות בפועל? איזו עדות מראה שהם הצליחו?

מטרות הלמידה

שפה, הבנה, שיתוף פעולה ופתרון בעיות

מטרות לשוניות ותקשורתיות

- להרחיב אוצר מילים בנושא שכנות.
- להבין מידע מפורש ומשתמע.
- להשתמש במילות קישור של סיבה, תוצאה וניגוד.
- להביע דעה ולנמק אותה במשפטים שלמים.
- לכתוב הודעה קצרה וברורה לשכנים.

מטרות אישיות וחברתיות

- להקשיב לאחר.
- לזהות בעיה משותפת.
- להציע פתרון אפשרי.
- להתחשב בצרכים שונים.
- לקבל החלטה יחד ולהסביר אותה.

השפה משמשת לביצוע פעולה

יעדי מסוגלות – Can do

בסיום היחידה התלמידים מסוגלים...

1	מידע מפורש בקטע שמע ובטקסט	**לאתר**
2	את הרעיון המרכזי ואת רצף האירועים	**לזהות**
3	סיבה ותוצאה באמצעות ראיה מהטקסט	**להסביר**
4	משמעות מילה לפי ההקשר ואזכורים	**להבין**
5	במילות קישור בתוך משפטים	**להשתמש**
6	דעה אישית ולנמק אותה	**להביע**
7	הודעה קצרה וברורה בנושא שכנות	**לכתוב**

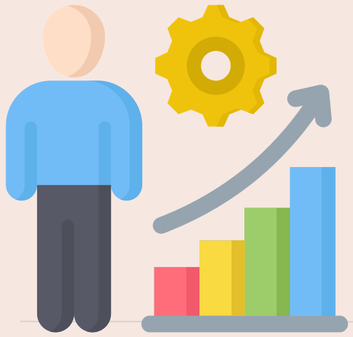

פותחים את הדלת

גירוי, שיח ואוצר מילים

1

מה הייתם עושים?

בחרו תגובה והסבירו אותה במשפט אחד

ילדים השאירו אופניים בכניסה לבניין

א. מזיזים ומסבירים למה
ב. זורקים הצידה
ג. לא אומרים דבר

שכנה מבוגרת חוזרת עם שקיות כבדות

א. מציעים עזרה
ב. ממשיכים ללכת
ג. קוראים לחבר אחר

השכן משמיע מוזיקה חזקה בלילה

א. דופקים בדלת ומבקשים בשקט
ב. צועקים מהחלון
ג. מתעלמים

משפט עזר: לדעתי כדאי _____ כי _____.

אוצר מילים – חלק א׳

מילים שנפגוש לאורך היחידה

שיתוף פעולה

תאון
עבודה משותפת למען מטרה

שכנות

جوار
הקשר בין אנשים שגרים קרוב

שכן / שכנה

جار / جارة
אדם שגר קרוב אלינו

להפריע

يزعج
לעשות דבר שמקשה על אחרים

להתחשב

يراعي
לחשוב גם על הצרכים של האחר

עזרה הדדית

مساعدة متبادلة
אנשים עוזרים זה לזה

אוצר מילים – חלק ב׳

מילים לפתרון בעיות ולשיח משותף

ועד הבית

לجنة العمارة
קבוצה שמטפלת בענייני הבניין

סכסוך

خلاف / نزاع
חוסר הסכמה בין אנשים

פתרון

حل
דרך להתמודד עם בעיה

חצר משותפת

ساحة مشتركة
מקום שכל הדיירים משתמשים בו

רעש

ضجيج
קול חזק שמפריע

אחריות

مسؤولية
מה שעלינו לעשות ולשמור עליו

משחק 1 – בונים גשר מילים

התאימו מילה, פירוש ומצב מהחיים

איך משחקים?

1. עובדים בזוגות.
2. מקבלים 12 כרטיסים.
3. מחברים שלישייה: מילה + פירוש + מצב.
4. כל שלישייה נכונה = נקודה.
5. בונוס: אומרים משפט חדש.

מילה

להתחשב

פירוש

לחשוב גם על האחר

מצב

אני מנמיך מוזיקה בלילה כי התינוק של השכנים ישן.

לחצו למשחק

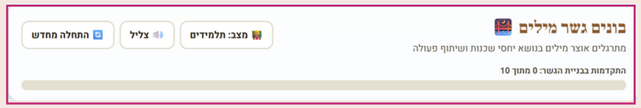

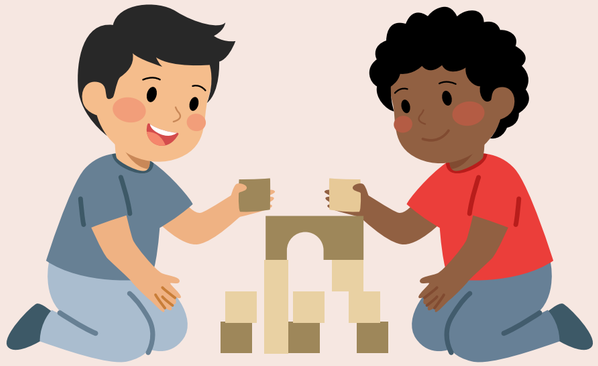

2

מקשיבים לשכונה

הבנת הנשמע בשני קטעים

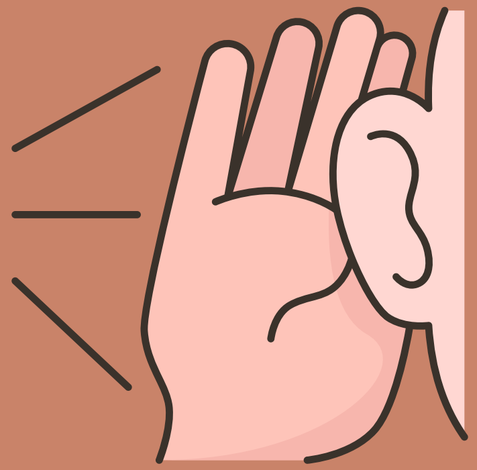

הבנת הנשמע 1 – שכנים חדשים

[אתר להמרה טקסט לדיבור]

האזינו פעמיים. בפעם הראשונה הבינו את הסיפור. בפעם השנייה חפשו פרטים.

לפני ההאזנה

מה יכול לקרות ביום הראשון של משפחה בבניין חדש?

אמרו שתי אפשרויות.

טקסט הבנת הנשמע

בזמן ההאזנה

הקשיבו לשיחה בין לינה לסאמי.

סמנו לעצמכם שלוש מילים ששמעתם מתוך הרשימה:
משפחה | ארגזים | רעש | עזרה | מעלית | חצר

ראמי: מרים, רציתי לדבר איתך על הילדים שמשחקים ליד הבניין בערב. בזמן האחרון יש הרבה רעש וקשה לנו לנוח.

מרים: אני מבינה. הילדים צריכים מקום לשחק בו, אבל גם השכנים צריכים שקט.

ראמי: חשבתי לפנות מיד לוועד הבית.

מרים: אולי כדאי קודם לדבר עם הילדים ועם ההורים שלהם. אפשר לבקש מהם שאחרי השעה שמונה ישחקו בצד השני של החצר, רחוק יותר מהדירות.

ראמי: זה נשמע לי פתרון טוב. כדאי קודם לדבר ולנסות להגיע להסכמה.

מרים: נכון. לפעמים שיחה פשוטה יכולה לפתור בעיה לפני שהיא הופכת לסכסוך.

ראמי: אז הערב נדבר איתם יחד.

הנחיות למורים: קראו את הטקסט המצורף לתלמידים שלכם.

אחרי ההאזנה – מה הבנתם?

ענו בלי לראות את התמליל

1. על איזו בעיה רצה ראמי לדבר עם פרים?

2. למה הרעש ליד הבניין מפריע לשכנים?

3. מה הציעה פרים לעשות לפני שפונים לוועד הבית?

4. **סדרו לפי הסדר שבו הופיעו הדברים בשיחה:**
ראמי הסכים להצעה | הם החליטו לדבר איתם בערב / פרים הציעה לדבר עם הילדים וההורים/ראמי הציע לפנות לוועד הבית

5. מה פירוש הביטוי "**להגיע להסכמה**" לפי השיחה?
א. להמשיך להתווכח
ב. למצוא פתרון שמקובל על הצדדים
ג. לפנות מיד לוועד הבית
ד. להפסיק לדבר על הבעיה

6. **מהו הרעיון המרכזי של השיחה?**
1. הילדים צריכים לשחק במקום אחר כדי לא להפריע לשכנים.
2. ועד הבית צריך לטפל בבעיות שנוצרות בין השכנים בבניין.
3. אפשר לפתור בעיות בין שכנים בעזרת שיחה והסכמה משותפת.
4. השכנים צריכים לקבוע שעות קבועות למשחק בחצר הבניין.

הבנת הנשמע 2 – יום ניקיון בחצר

הודעה מטעם ועד הבית

משימת מיקוד

לפני ההאזנה קראו את השאלות.

חפשו בפיוחד:

- מתי?
- למה?
- מי משתתף?
- מה צריך להביא?

האזנה

הודעה קצרה של ועד הבית על פעילות משותפת בחצר.

בפעם הראשונה הקשיבו לרעיון המרכזי.
בפעם השנייה רשמו ארבעה פרטים.

שלום לכל דיירי הבניין.
ביום שישי בשעה תשע בבוקר נקיים יום ניקיון בחצר המשותפת.
בתקופה האחרונה הצטברו בחצר עלים, בקבוקים וחפצים ישנים, ולכן החלטנו לעבוד יחד ולסדר את המקום.
כל משפחה מתבקשת להביא שקית גדולה וכפפות.
הילדים יאספו פסולת קלה, והמבוגרים יסדרו את פינת הישיבה וינקו את אזור הכניסה.
בסיום הפעילות נשתול שני עציצים חדשים ליד הכניסה לבניין.
אם כולנו נשתף פעולה, נסיים את העבודה בתוך זמן קצר ונוכל ליהנות מחצר נקייה ונעימה.
תודה לכולם על שיתוף הפעולה.

הנחיות למורים: קראו את הטקסט המצורף לתלמידים שלכם.

אחרי ההאזנה – חושבים על קשרים

פרט, סיבה ותוצאה, מסר

1. מתי מתקיים יום הניקיון?
2. מדוע החליט ועד הבית לקיים את הפעילות?
3. מה יעשו הילדים ומה יעשו המבוגרים?
4. איזו תוצאה צפויה אם כולם ישתפו פעולה?
5. המילה "ולכן" מחברת בין _____ לבין _____.
6. איזו כותרת מתאימה יותר? א. חצר מלוכלכת ב. עובדים יחד ומשפרים את החצר

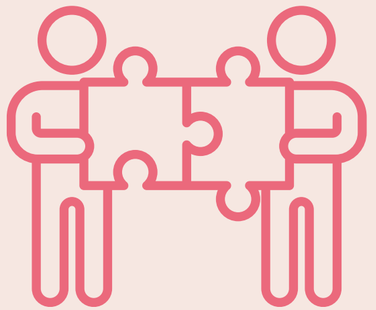

3

קוראים כמו בלשים

קריאה בשלבים ולא רק פתרון שאלות

בלשי ההאזנה 🔍🕵️

קטע 1 – שכנים חדשים

לינה: שמעת שהמשפחה החדשה עברה אתמול לדירה ארבע?

סאמי: כן. ראיתי אותם מעלים הרבה ארגזים. המעלית לא עבדה, ולכן עליתי איתם במדרגות ועזרתי להם.

לינה: יפה מצידך. גם אני פגשתי את הילדה שלהם בחצר. היא לא הכירה אף אחד והייתה קצת שקטה.

סאמי: אולי נזמין אותה מחר לשחק איתנו. כך היא תכיר את הילדים בבניין.

לינה: רעיון טוב. כששכנים עוזרים זה לזה, קל יותר להרגיש בבית.

קטע 2 – יום ניקיון בחצר

שלום לכל דיירי הבניין.
ביום שישי בשעה תשע בבוקר נקיים יום ניקיון בחצר המשותפת.
בתקופה האחרונה הצטברו בחצר עלים, בקבוקים וחפצים ישנים, ולכן החלטנו לעבוד יחד ולסדר את המקום.
כל משפחה מתבקשת להביא שקית גדולה וכפפות.
הילדים יאספו פסולת קלה, והמבוגרים יסדרו את פינת הישיבה וינקו את אזור הכניסה.
בסיום הפעילות נשתול שני עציצים חדשים ליד הכניסה לבניין.
אם כולנו נשתף פעולה, נסיים את העבודה בתוך זמן קצר ונוכל ליהנות מחצר נקייה ונעימה.

לחצו לפעילות

סדר בבניין

מתרגלים הבנת רצף אירועים בסיפורי הבניין

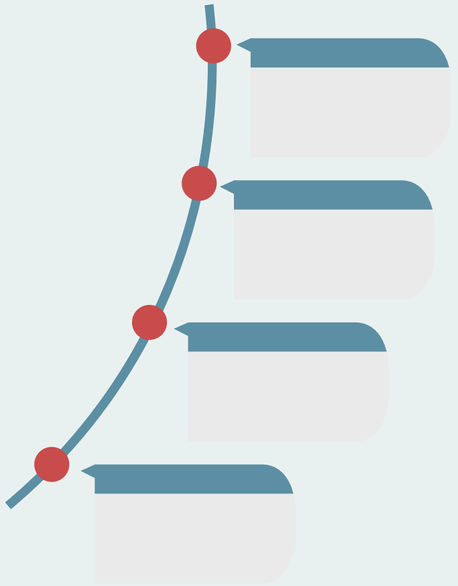

אסטרטגיית הקריאה – שלוש עצירות

המורה מדגים/ה פעם אחת. אחר כך התלמידים משתמשים בשיטה לבד.

עצירה 1 – לפני הקריאה

קראו כותרת.
הסתכלו על המילים המודגשות.
שאלו: על מה הטקסט כנראה?

עצירה 2 – בזמן הקריאה

בכל פסקה סמנו:

- מי?
- מה קרה?
- מילת קישור חשובה.

עצירה 3 – אחרי הקריאה

אמרו במשפט אחד:

- מה הבעיה?
- מה הפתרון?
- מה המסר?

הבניין ברחוב הזית – חלק א׳

קראו וסמנו מידע חשוב בכל פסקה

הבניין ברחוב הזית

בבניין ברחוב הזית גרות שמונה משפחות. במשך שנים היחסים בין השכנים היו טובים. הם בירכו זה את זה בבוקר, עזרו לשכנים מבוגרים והקפידו לשמור על הכניסה נקייה.

בקיץ האחרון התחילו כמה ילדים להשאיר אופניים וקורקינטים ליד דלת הכניסה. בתחילה אף אחד לא אמר דבר, אבל אחרי כמה ימים היה קשה לעבור עם עגלת תינוק. גם אחד השכנים המבוגרים כמעט נפל. לכן כמה דיירים כעסו וביקשו להעביר את האופניים.

סיבה–תוצאה | רצף | מידע מפורש

הבניין ברחוב הזית – חלק ב׳

המשך הטקסט

המשך

במקום להמשיך להתווכח בקבוצת ההודעות של הבניין, הזמינה נור, נציגת ועד הבית, את הדיירים לשיחה קצרה בחצר. הילדים הסבירו שאין להם מקום אחר להשאיר בו את האופניים. ההורים הסבירו שהכניסה חייבת להישאר פנויה ובטוחה.

אחרי הדיון מצאו כולם פתרון. הם פינו פינה קטנה ליד המחסן והתקינו שם מתקן לאופניים. הילדים התחייבו להשתמש בו, והמבוגרים הסכימו לעזור בסידור המקום. מאז הכניסה פנויה יותר, והילדים עדיין יכולים להגיע בקלות לאופניים שלהם.

השכנים הבינו ששיתוף פעולה אינו אומר שכולם רוצים אותו דבר. הוא אומר שמקשיבים לצרכים שונים ומנסים למצוא פתרון שמתאים לרוב האנשים.

מילה בהקשר | אזכורים | רעיון מרכזי

תחנה 1 – מאתרים ומסכמים

קודם מוצאים ראיה. אחר כך עונים.

1. כמה משפחות גרות בבניין?
2. איזו בעיה נוצרה בכניסה לבניין?
3. מי הזמינה את הדיירים לשיחה?
4. מהו הרעיון המרכזי של הטקסט כולו?

כלל עבודה

בשאלת מידע מפורש – סמנו בשאלה מילת מפתח, מצאו אותה או רעיון דומה בטקסט, והקיפו את הראיה.

משפט עזר לרעיון מרכזי

הטקסט מספר על _____ ומראה ש־_____.

לחצו לפעילות

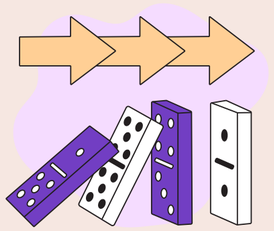

תחנה 2 – רצף, סיבה ותוצאה

מה קרה? למה? ומה קרה בעקבות זה?

סדרו את האירועים

א. מצאו מקום חדש לאופניים.
ב. השכנים קיימו שיחה בחצר.
ג. האופניים חסמו את הכניסה.
ד. כמה דיירים כעסו.

כתבו את הסדר הנכון: ____ → ____ → ____ → ____

סיבה

למה ביקשו הדיירים להעביר את האופניים?

תוצאה

מה השתנה אחרי שהתקינו מתקן לאופניים?

משפט עזר: בגלל _____, לכן _____.

תחנה 3 – מילה בהקשר ומאזכרים

לא מתרגמים מיד. משתמשים ברמזים בתוך המשפט.

מילה בהקשר

"הילדים התחייבו להשתמש בו"
מה פירוש המילה התחייבו?
א. הבטיחו שיעשו ב. שכחו ג. התנגדו

מאזכר 1

"הם פינו פינה קטנה ליד המחסן" למי מתייחסת המילה "הם"?

רמז

קראו את המשפט הבא: הילדים התחייבו להשתמש במתקן. מה הפעולה שהם אמורים לעשות?

מאזכר 2

"הוא אומר שמקשיבים לצרכים שונים" למה מתייחסת המילה "הוא"?

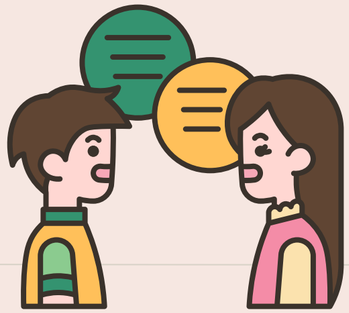

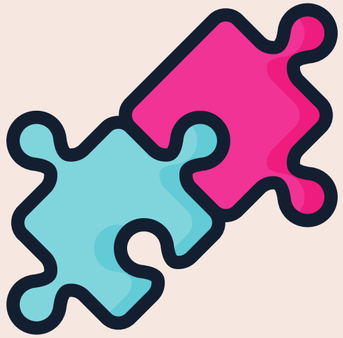

מילות קישור – בונים קשר בין רעיונות

כי | לכן | אבל | כאשר

כי	סיבה	השכנים התכנסו כי הייתה בעיה.
לכן	תוצאה	הכניסה הייתה חסומה, לכן חיפשו פתרון.
אבל	ניגוד	הילדים רצו נוחות, אבל הכניסה צריכה להיות פנויה.
כאשר	זמן	כאשר כולם הקשיבו, היה קל יותר להסכים.

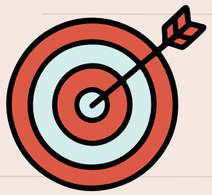

הבעת דעה – מהו פתרון הוגן?

עוברים מהבנה לעמדה מנומקת

מצב

השכנים רוצים להשתמש בחצר בשבת.
ילדים רוצים לשחק בכדור.
משפחה עם תינוק מבקשת שקט בין 14:00 ל־16:00.

איזה כלל הייתם מציעים?

מבנה תשובה

לדעתי כדאי _____, כי _____.

תשובה מתקדמת

אני מבין את הצורך של _____. מצד שני, _____. לכן אני מציע _____.

חובה: נימוק אחד לפחות

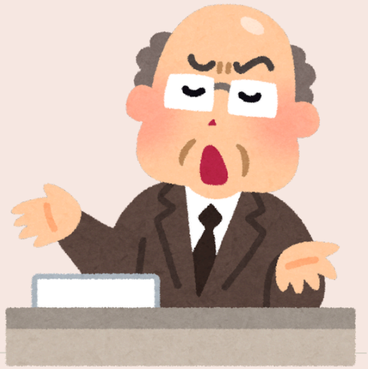

ידע לשוני מתוך הטקסט

מתרגלים שפה בתוך הקשר אמיתי

1. השלימו: השכנים _____ יחד ולכן מצאו פתרון. (עבדו / עובד / עובדת)
2. כתבו ברבים: שכן טוב → _____ _____
3. בחרו מילת קישור: הייתה בעיה, _____ הדיירים נפגשו. (כי / לכן / אבל)
4. למי מתייחסת המילה "הם"? "הדיירים נפגשו. הם הציעו פתרונות."
5. כתבו משפט אחד עם המילה "להתחשב".
6. חברו שני משפטים בעזרת "אבל": הילדים רוצים לשחק. השכנים רוצים שקט.

לחצו לפעילות מסכמת

5

השכונה היא מעבדה

משחק תפקידים, החלטה וכתיבה

משימת ביצוע – ישיבת הבניין

פתרו בעיה אמיתית באמצעות עברית

התפקידים

- נציג ועד הבית
- תלמיד/ה
- שכן/ה מבוגר/ת
- הורה לילד קטן

הבעיה

בחצר יש ויכוח:

חלק רוצים משחקי כדור.

חלק רוצים פינת ישיבה שקטה.

התקציב מספיק רק לפתרון אחד גדול.

התוצר

1. כל אחד אומר צורך.
2. מציעים לפחות 2 פתרונות.
3. בוחרים פתרון אחד.
4. מנמקים למה הוא מתאים.
5. מציגים לכיתה.

הצלחה = הקשבה + נימוק + פתרון

לפני שכותבים – בונים את ההודעה

כתיבה קצרה בשלושה חלקים

פתיחה

שלום לשכנים,

רציתי לכתוב על _____.

גוף

הבעיה היא _____.

זה מפריע כי _____.

אני מציע/ה _____.

סיום

אני מקווה שנוכל _____.

תודה על שיתוף הפעולה.

מילות עזר: כי | לכן | אבל | כדי | יחד

לחצו לפעילות

כתיבה מדורגת
משימת כתיבה של 6–8 שורות

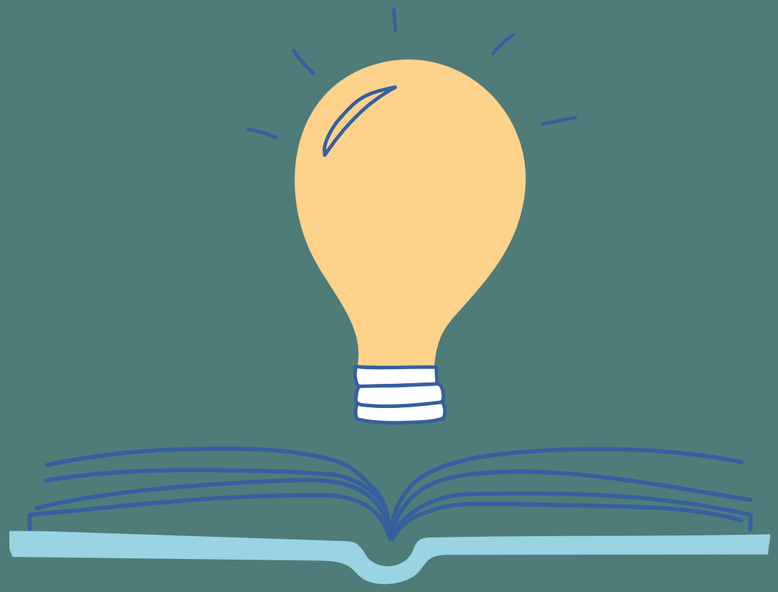

משימת כתיבה

כתבו הודעה לשכנים בהיקף של 6–8 שורות

המצב
בבניין שלכם משאירים לפעמים שקיות אשפה ליד הכניסה.

- כתבו הודעה לשכנים.
- הסבירו מה הבעיה.
- כתבו למה היא מפריעה.
- הציעו פתרון.
- בקשו שיתוף פעולה.

בדיקה עצמית לפני הגשה

- ☐ כתבתי 6–8 שורות
- ☐ תיארתי את הבעיה
- ☐ נתתי סיבה
- ☐ הצעתי פתרון
- ☐ השתמשתי במילת קישור
- ☐ בדקתי כתיב ופיסוק

לחצו לפעילות

לפני שמסיימים!!!!!

חידון מסכם

לחצו כאן

הערכה עצמית

סמנו 1 – עדיין קשה | 2 – כמעט | 3 – אני מסוגל

אני מסוגל/ת לאתר מידע מפורש בקטע שמע.	1	2	3
אני מסוגל/ת לזהות רעיון מרכזי בטקסט.	1	2	3
אני מסוגל/ת לסדר אירועים לפי רצף.	1	2	3
אני מסוגל/ת להסביר סיבה ותוצאה.	1	2	3
אני מסוגל/ת להבין מילה מתוך ההקשר.	1	2	3
אני מסוגל/ת לזהות למי מתייחס אזכור.	1	2	3
אני מסוגל/ת להשתמש במילות קישור.	1	2	3
אני מסוגל/ת להביע דעה ולנמק.	1	2	3
אני מסוגל/ת לכתוב הודעה קצרה וברורה.	1	2	3

כל הכבוד לכם!

סיימתם את היחידה

